

PS 503

ПСИХОЛОГИЯ НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ

Приета: прот. №47 от 04.10.2012г.

Лектор: Доц.д-р Ицка Дерижан

АНОТАЦИЯ

Дисциплината „Психология на индивидуалните различия“ дава базисни компетентности за един от разделите на общотеоретичната и приложна подготовка на студентите – бъдещи магистри от специалност “Социално консултиране и психология” – психологическите и социални детерминанти на индивидуалното развитие на човека от раждането до смъртта му. Лекционният курс е замислен и структуриран в придържане към логиката на научното изложение, като балансирано предоставя информация за класически и нови теории, свързани с индивидуалното развитие на личността в онтогенезиса. Съобразно спецификата на магистърската програма са включени акценти, свързани с нетипични (индивидуални) детерминанти като социални параметри на психическото развитие: самота и съжителство; раздяла и загуба; болест и инвалидност; раждане и смърт; работа и безработица; суицид и евтаназия; насилие и благополучие; военни и природни бедствия и др.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ

Основна цел на курса на обучение е студентите да усвоят базисни теоретични познания за психологията на индивидуалните различия. Това обогатява тяхната професионална компетентност при изучаването на останалите учебни дисциплини и ще допринесе за по-добрата им асертивност и мотивация за работа като бъдещи магистри.

ПРЕДПОСТАВКИ

По своята същност това са знания, които по естествен път корелират и разширяват получените такива по дисциплините Обща и възрастова психология, Психология на личността, Диференциална психология, Социална психология и др.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Социално консултиране и психология	Задължителна	6					30		30	

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Тема 1. Методологични основи на психологията на индивидуалните различия. Теория. История. Съвременни изследователски стратегии. Културални влияния върху развитието на личността.

Тема 2. Биологични, екологични, социални детерминанти на развитието. Унаследяване. Придобити индивидуални характеристики.

Тема 3. Социални параметри на индивидуалното психическо развитие. Регионални, етнически и социо – икономически измерения. Взаимоотношенията: „наследственост – среда”..

Тема 4. Индивидуални различия в пренаталното развитие на детето. Норма и патология. Индивидуални характеристики на бременността – родители, самотно майчинство, нежелана бременност, репродуктивен избор, сурогатно майчинство, усложнения при раждането.

Тема 5. Индивидуални различия в развитието на детето в младенческа възраст. Физическо и психическо развитие – норма и патологии. Хранене – естествено и изкуствено. Влияние на средата. Семейство и изоставяне. Развитие на базисната привързаност. Индивидуални психически детерминанти – надеждна и/или безразборна привързаност; депресии при родителя и последици; културни вариации; социални институции – ДОВДЛРГ, детски ясли и др

Тема 6. Индивидуални различия в развитието на детето в ранна детска възраст. Норма и отклонения. Индивидуални параметри – десно/леворъкост; травми и наранявания; моторни умения; психични процеси; реч и развитие на речта; билингвизъм и/или полилингвизъм; социално включване; физически и/или психически санкции и наказания; самотното родителство и половоролеви стереотипи.

Тема 7. Индивидуални различия в развитието на детето от 3 до 7 години. Норма и отклонения. Индивидуални различия: хранене и затлъстяване; груба и фина моторика; интелектуално развитие; култура и когнитивно развитие; реч и комуникация; права и морал; семейство и детска група; полово типизиране и половоролево поведение; специални потребности; миграция и социално включване; единственото дете; развод и/или раздяла.

Тема 8. Индивидуални различия в развитието на детето от 7 до 10 години. Норма и отклонения. Индивидуални различия: растеж и развитие; мислене и учене; училище и адаптация; академични постижения; детската група – социометричен статус; страхове и тревожност; повторни бракове и/или смесени семейства; работещи или безработни родители; идентификация и самокатегоризация; първият учител и обекти на привързаност; малтретиране и насилие.

Тема 9. Индивидуални различия в развитието на детето през тийнейджърската възраст. Норма и отклонения. Индивидуални параметри: Идентичност и „Аз” концепция; научно мислене, мотивация, обучителни трудности; реакции на пубертетната промяна; хранене и здраве; академични постижения и отпадане от училище; мода и идоли; детски групи и идентификация; заболявания, сексуалност, ранна бременност; употреба на вещества и зависимости; компютри и виртуална комуникация; идеализъм и критика; самостоятелни избори и занимания.

Тема 10. Индивидуални различия в развитието на личността през юношеството. Норма и отклонения. Индивидуални параметри: „Аз” идентичност и криза; Културални влияния – развитие на идентитета в етнически общности; развитие на морал и съвест; полово типизиране и полов живот; хомосексуализъм; религиозни ценности и атеизъм; отношения с връстниците; отклоняващо се поведение; депресии и/или суицид; общества и групи; личен идеал.

Тема 11. Индивидуални различия в психическото развитие на личността през младежката възраст. Норма и отклонения. Индивидуални параметри: биология и здраве; репродуктивен капацитет; модели на социално научаване и самоидентификация; етно-културни, образователни, икономически параметри; работа, образование, безработица; социален, икономически, етнически статус; асертивност и мотивация; брак, родителство, повторен брак; професионална ориентация и лично прогнозиране; любов и изневяра; родителство и разпад на семейството; самота и напускане на семейството; промяна на квалификация и професия; феминизация и маскулинизация на социалната и/или икономическата среда.

Тема 12. Индивидуални различия в развитието на личността в периода на зрелостта. Норма и отклонения. Индивидуални параметри: здраве и болест; спорт и хиподинамия; стрес и управление на стреса; професионална и творческа презентация; алтернативно и/или продължаващо образование; кариерно развитие и планиране на пенсионирането; динамика на отношенията „родител-дете“; прародителството; миграционни процеси и промени; лична и професионална асертивност; брак и/или разпадане (повторен брак).

Тема 13. индивидуални различия в развитието на личността в периода на „третата възраст“. Норма и отклонения. Индивидуални измерения: физическо развитие, здраве и продължителност на живота; познавателни процеси, когнитивни функции и дисфункции; асоциативна памет и структуриране на миналия опит; учене и възраст; творческа изява и асертивност; издръжливост и промени; негативни нагласи и външни влияния; социални аспекти – групов живот, дейности и/или изолация; вдовство, повторен брак и съжителство; самотно живеещ и/или активност; малтретиране и/или насилие.

Тема 14. Специфични въпроси на психологията на индивидуалните различия. Изоставяне. Осиновяване. Смърт на близък. Приемничество. Емиграция. Религия. Атеизъм. Палиативност. Труд. Безработица. Инвалидност. Институционализация.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Работата на всеки студент се оценява с текуща оценка, на базата на участието му в лекциите. При оформянето на окончателната оценка освен резултата от семестриалния изпит се има пред вид и текущата оценка.

Семестриалният изпит е по конспект – писмено се развива един въпрос, устно се събеседва по него с допълнителни, уточняващи въпроси.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Андреева, Л. Социално познание и междуличностно взаимодействие, С. 2005г.

Василев, П. Терапевтичните общности, С, 2008г.

Де Боно, Е. Щастието като цел, С. 2007г.

Маслоу, Е. Мотивация и личност, С, 2010г.

Минчев, Б. Обща психология, С, 2009г.

ред. Минчев, Б., Ръководство за изследване на детето, С, 2000г.

Стаматов, Р. Минчев, Б. Психология на човека, С. 2003г.

PS 503

ПСИХОЛОГИЯ НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ

Лектор: Доц.д-р Ицка Держан

1. Методологични основи на психологията на индивидуалните различия. Теория. История. Съвременни изследователски стратегии. Културални влияния върху развитието на личността.
2. Биологични, екологични, социални детерминанти на развитието. Унаследяване. Придобити индивидуални характеристики.
3. Социални параметри на индивидуалното психическо развитие. Регионални, етнически и социо – икономически измерения. Взаимоотношенията: „наследственост – среда”.
4. Пренатално развитие на детето. Норма и патология. Индивидуални характеристики на бременността – родители, самотно майчинство, нежелана бременност, репродуктивен избор, сурогатно майчинство, усложнения при раждането.
5. Развитие на детето в младенческа възраст. Физическо и психическо развитие – норма и патологии. Хранене – естествено и изкуствено. Влияние на средата. Семейство и изоставяне. Развитие на базисната привързаност. Индивидуални психически детерминанти – надеждна и/или безразборна привързаност; депресии при родителя и последици; културни вариации; социални институции – ДОВДЛРГ, детски ясли и др.
6. Развитие на детето в ранна детска възраст. Норма и отклонения. Индивидуални параметри – десно/леворъкост; травми и наранявания; моторни умения; психични процеси; реч и развитие на речта; билингвизъм и/или полилингвизъм; социално включване; физически и/или психически санкции и наказания; самотното родителство и половоролеви стереотипи.
7. Развитие на детето от 3 до 7 години. Норма и отклонения. Индивидуални различия: хранене и затлъстяване; груба и фина моторика; интелектуално развитие; култура и когнитивно развитие; реч и комуникация; права и морал; семейство и детска група; полово типизиране и половоролево поведение; специални потребности; миграция и социално включване; единственото дете; развод и/или раздяла.
8. Развитие на детето от 7 до 10 години. Норма и отклонения. Индивидуални различия: растеж и развитие; мислене и учене; училище и адаптация; академични постижения; детската група – социометричен статус; страхове и тревожност; повторни бракове и/или смесени семейства; работещи или безработни родители; идентификация и самокатегоризация; първият учител и обекти на привързаност; малтретиране и насилие.
9. Развитие на детето през тийнейджърската възраст. Норма и отклонения. Индивидуални параметри: Идентичност и „Аз” концепция; научно мислене, мотивация, обучителни трудности; реакции на пубертетната промяна; хранене и здраве; академични постижения и отпадане от училище; мода и идоли; детски групи и идентификация; заболявания, сексуалност, ранна бременност; употреба на вещества и зависимости; компютри и виртуална комуникация; идеализъм и критика; самостоятелни избори и занимания.
10. Развитие на личността през юношеството. Норма и отклонения. Индивидуални параметри: „Аз” идентичност и криза; Културални влияния – развитие на идентитета в етнически общности; развитие на морал и съвест; полово типизиране и полов живот; хомосексуализъм; религиозни ценности и атеизъм; отношения с връстниците; отклоняващо се поведение; депресии и/или суицид; общества и групи; личен идеал.
11. Психическо развитие на личността през младежката възраст. Норма и отклонения. Индивидуални параметри: биология и здраве; репродуктивен капацитет; модели на социално научаване и самоидентификация; етно-културни, образователни, икономически параметри; работа, образование, безработица; социален, икономически, етнически статус; асертивност и мотивация;

брак, родителство, повторен брак; професионална ориентация и лично прогнозиране; любов и изневяра; родителство и разпад на семейството; самота и напускане на семейството; промяна на квалификация и професия; феминизация и маскулинизация на социалната и/или икономическата среда.

12. Развитие на личността в периода на зрелостта. Норма и отклонения. Индивидуални параметри: здраве и болест; спорт и хиподинамия; стрес и управление на стреса; професионална и творческа презентация; алтернативно и/или продължаващо образование; кариерно развитие и планиране на пенсионирането; динамика на отношенията „родител-дете“; прародителството; миграционни процеси и промени; лична и професионална асертивност; брак и/или разпадане (повторен брак).

13. Развитие на личността в периода на „третата възраст“. Норма и отклонения. Индивидуални измерения: физическо развитие, здраве и продължителност на живота; познавателни процеси, когнитивни функции и дисфункции; асоциативна памет и структуриране на миналия опит; учене и възраст; творческа изява и асертивност; издръжливост и промени; негативни нагласи и външни влияния; социални аспекти – групов живот, дейности и/или изолация; вдовство, повторен брак и съжителство; самотно живеещ и/или активност; малтретиране и/или насилие.

14. Специфични въпроси на психологията на индивидуалните различия. Изоставяне. Осиновяване. Смърт на близък. Приемничество. Емиграция. Религия. Атеизъм. Палиативност. Труд. Безработица. Инвалидност. Институционализация.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Андреева, Л. Социално познание и междуличностно взаимодействие, С. 2005г.

Василев, П. Терапевтичните общности, С, 2008г.

Де Боно, Е. Щастието като цел, С. 2007г.

Маслоу, Е. Мотивация и личност, С, 2010г.

Минчев, Б. Обща психология, С, 2009г.

ред. Минчев, Б., Ръководство за изследване на детето, С, 2000г.

Стаматов, Р. Минчев,Б. Психология на човека, С. 2003г.